

OVERKOEPELENDE NOTITIE
MUSEUMKWARTIER

APRIL 2016

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	2
2. EERDERE BESLUITVORMING.....	3
3. PARKEREN.....	6
4. MEERWAARDE.....	8
5. DE VVV IN HET MUSEUM.....	12
6. AANSTURING.....	14
7. SCENARIO'S	16
8. FINANCIËN.....	20

1. INLEIDING

Voor u ligt een overkoepelende notitie over het Museumkwartier. Al jaren is het museum onderwerp van gesprek in Rhenen. Dat geeft aan hoe zeer het museum leeft bij politieke partijen, bewoners en andere geïnteresseerden.

De afgelopen jaren zijn er plannen aan de gemeenteraad aangeboden, die over delen van het geheel gingen en gefaseerd zouden worden ingevoerd. Deze notitie bevat een allesomvattend plan. Niet alleen de plaats waar het museum moet komen is onderwerp van deze notitie, ook de beleidsmatige inbedding en onderliggende exploitatie zijn onderdeel van het plan.

Hoofdstuk 2 geeft het kader vanuit eerdere besluitvorming weer, hoofdstuk 3 gaat in het verlengde daarvan over parkeren in de benedenstad, hoofdstuk 4 gaat over de meerwaarde van het museum voor Rhenen, hoofdstuk 5 beschrijft wat de combinatie museum – VVV oplevert, hoofdstuk 6 geeft weer welke aansturing het toekomstige museum nodig heeft, hoofdstuk 7 beschrijft de scenario's die uit de benedenstad zijn opgehaald, hoofdstuk 8 bevat de financiën en de uiteindelijke conclusies staan in het bijgaande raadsvoorstel.

2. EERDERE BESLUITVORMING

De besluitvorming over het museumkwartier neemt al jaren in beslag. Om het nu voor liggende raadsbesluit in het goede perspectief te kunnen plaatsen, volgt hier een uiteenzetting van de raadsbesluiten over het museum genomen in 2011 en 2014.

2011

In 2011 heeft de raad ingestemd met:

1. Het doorzetten van het project “naar een versterkt museum Rhenen”;
2. Het grotendeels exploiteren van het Oude Raadhuis als horeca en hiertoe de benodigde stappen te zetten;
3. Uitgaan van het reeds eerder vastgestelde gemengd profiel toerist en onderwijs keuze maken voor een vernieuwd museum in het hiertoe te verbouwen Rondeel en dit op basis van het aangereikte voorkeursmodel “op sterkte” laten concretiseren;
4. Het door het college van B&W laten uitwerken van eerdere voorstellen voor de mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in het museumkwartier.

Het project “Naar een versterkt museum Rhenen” is gebaseerd op het plan “Van collectie naar connectie” waarvoor gemeente Rhenen en provincie Utrecht in 2009 een convenant af hebben gesloten. Doel van het plan is kort gezegd om de collectie die het museum presenteert, af te stemmen met de doelgroep (zie bijlage 1E). In 2011 waren dat toeristen en het onderwijs. In het besluit is een verbouwing en beperkte uitbreiding van Het Rondeel voorzien. Ook is het voornemen uitgesproken om de VVV en de historische vereniging te huisvesten in het museum.

Een overgang van gemeentelijk museum naar een vrijwilligersmuseum neemt volgens het raadsvoorstel uit 2011 ongeveer 10 à 15 jaar in beslag. Een aangenomen motie van de SGP maant het college tot snelheid. Binnen maximaal vijf jaar moet het vrijwilligersmuseum geprivatiseerd zijn. Aangenomen moties van VVD en PCR spreken respectievelijk over ontbrekend draagvlak in de buurt en de zorgen omtrent geluid en parkeren en horecavarianten in het oude raadhuis waarbij sprake kan zijn van feesten en partijen. Beide moties verzoeken het college om meer draagvlak in de buurt te verkrijgen.

2014

Met het raadsbesluit uit 2011 gaat het college aan de slag. In 2014 staat opnieuw het museumkwartier op de raadsagenda. Het gaat om een uitwerking van het raadsvoorstel uit 2011. De beslispunten uit 2014 zijn:

1. Het geschikt maken van het Oude Raadhuis voor verhuur aan horeca en maatschappelijk culturele functies;
2. Het starten van het verzelfstandigingstraject van het museum;
3. Het uitwerken van de verbouwing- en inrichtingsplannen van het museum Het Rondeel;
4. Het beschikbaar stellen van een voorbereidingskrediet van € 180.000 voor het Oude Raadhuis en €32.000 voor het museum.

Het besluit bestaat uit twee fases, de minimum combinatievariant genoemd. Hierbij worden eerst het museum verzelfstandigd en verbouwd, de VVV gehuisvest in het museum en de exploitatie van het Oude Raadhuis verbeterd. Andere onderdelen van het Museumkwartier, zoals de ontwikkeling van een Waaggebouw, het perceel naast het Oude Raadhuis, het Rode Kruisgebouw en extra parkeerfaciliteiten, maken in deze fase geen onderdeel uit van het project Museumkwartier. Het voornemen destijds is om die later in de tijd wel aan te pakken.

Het beoogde effect van het raadsbesluit in 2014 is: Een verzelfstandigd en verbouwd museum, een rendabel geëxploiteerd Oude Raadhuis en het bewerkstelligen van de vereiste bezuiniging op de gemeentelijke jaarlasten.

Met het besluit is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van €212.000,-. Dit krediet kan worden ingezet voor de te maken plankosten tot aan het definitieve raadsbesluit voor de verzelfstandiging van het museum en voor de verbouwing van het Oude Raadhuis ten behoeve van het geschikt maken van de exploitatie. Het krediet geldt als dekking voor de benodigde onderzoeken, planuitwerking en -voorbereiding, de ambtelijke uren en bouwkundige ingrepen. Het voorbereidingskrediet wordt gedekt uit de nieuwe exploitatie van het Museumkwartier.

Tijdens de raadsvergadering dienen CU, RB, VVD en de PCR een motie in waarin deze partijen het college verzoeken om een onderzoek te starten naar parkeer- en geluidsoverlast, de raad vroegtijdig te informeren als gestelde kaders niet gehaald worden en voordat het college eventuele overeenkomsten tekent, deze vertrouwelijk aan de raad ter inzage te geven. Deze motie wordt aangenomen.

Aanloop naar raadsvoorstel juni 2016

Na de zomer 2014 blijkt dat de horecaondernemer zich terugtrekt. De gemeente zoekt in de maanden daarna naar een nieuwe horecaondernemer, maar deze is niet te vinden. De economische drager onder het verzelfstandigd museum, valt weg.

Het college bereidt desondanks de verzelfstandiging van het museum verder voor. Beide stichtingen, de exploitatie- en de collectiestichting zijn opgericht en functioneren naar behoren. 2015 stond in het teken van een heroriëntatie op de uitgangspunten zoals deze door de gemeenteraad zijn meegegeven.

In 2014 ligt er een plan voor het museum, op basis van onder andere het plan *van collectie naar connectie*. Omdat dit een plan op hoofdlijnen betreft, vraagt het college de nieuw ingestelde exploitatiestichting en in het bijzonder de voorzitter en kwartiermaker om het plan verder uit te werken en te concretiseren. De museumstichting biedt dit plan vervolgens op 29 februari 2016 aan de gemeente.

Een aantal bewoners uit de benedenstad heeft er in december 2015 bij het college op aan gedrongen om het parkeerprobleem in de benedenstad integraal te bekijken. Het college heeft daarop een werkgroep in het leven geroepen met vakambtenaren, bewoners en ondernemers. Zij hebben het college geadviseerd. Omdat parkeren in het museumkwartier een prominente plek inneemt en inname (vanwege eerdere horecaplannen in het Oude Raadhuis) is parkeren wel onderwerp in dit plan maar de uiteindelijke oplossing voor het probleem valt niet binnen dit project, omdat dit groter is dan alleen het museumkwartier.

Omdat de oorspronkelijke exploitatie van het Oude Raadhuis sinds zomer 2014 op losse schroeven staat en het college, net als de gemeenteraad, draagvlak en draagkracht in de benedenstad erg belangrijk vindt, gaat het college in gesprek met de omwonenden van het museumkwartier met behulp van de methode "waardierend vernieuwen". Op 18 januari 2016 start een serie gesprekken over de mogelijke exploitatie van het Oude Raadhuis. Omwonenden en andere geïnteresseerden bieden het college vijf scenario's aan. Deze scenario's gaan verder dan alleen beoogde exploitatie van het Oude Raadhuis, een andere locatie dan Het Rondeel voor het museum is ook onderwerp van een aantal scenario's.

Om de scenario's op een goede manier te kunnen wegen, onderwerpt de gemeente deze aan een haalbaarheidsonderzoek. Interne vakspecialisten geven een oordeel, maar ook de Rijksdienst voor

het Cultureel Erfgoed en bureau Boei (gespecialiseerd in exploitatie van monumenten) geven een advies. Bovenstaande is input voor het nu voorliggende raadsvoorstel.

Uitgangspunten

Terugkijkend op de besluitvorming in de gemeenteraad sinds 2011 valt te concluderen dat verzelfstandiging van het museum met inzet van vrijwilligers, draagvlak, een financiële dekking voor benodigde verbouw van gebouwen en een nadrukkelijke koppeling met recreatie en toerisme belangrijke uitgangspunten zijn. Het nu voorliggende raadsvoorstel doet recht aan deze uitgangspunten.

3. PARKEREN

Zoals hiervoor genoemd, is draagvlak voor het Museumkwartier belangrijk. Parkeren is een onderwerp, waarover bewoners uit de benedenstad zich zorgen maken. De ontwikkeling van het Museumkwartier heeft door de versterking van het museum, de toename van bezoekers en de verbeterde exploitatie van de panden effect op de parkeerbehoefte en de verkeersaantrekkende werking in de binnenstad van Rhenen. Naar aanleiding van het raadsbesluit 2014 en de dialoog met de toenmalige klankbordgroep is in 2015 een verkeeronderzoek voor het Museumkwartier uitgevoerd. Hieruit blijkt dat er een parkeerprobleem bestaat in de benedenstad. Echter deze blijft niet beperkt bij het Museumkwartier, maar is onder andere door bijvoorbeeld de herinrichting van het kernwinkelgebied en de intensivering van recreatie en toerisme een omvangrijker en genuanceerder probleem voor Rhenen-stad.

Naar aanleiding van geluiden uit de benedenstad, heeft het college eind december 2015 aan de werkgroep *parkeren in Rhenen-Stad* gevraagd, een advies uit te brengen over parkeren in Rhenen-stad. De werkgroep bestaat onder andere uit ambtenaren, bewoners en ondernemers. De werkgroep heeft de verkeersproblematiek in beeld gebracht en met breed verspreide enquêtes de verschillende waarden van de gebruikers (winkeliers, bewoners, fietsers, winkelend publiek, toeristen, bezoekers, etc.) verzameld. Op basis van deze verkregen informatie heeft de werkgroep een advies gemaakt.

Advies van de werkgroep parkeren binnenstad

De werkgroep heeft het college geadviseerd om de variant *Blauwe Zone voor de binnenstad* nader te onderzoeken. In deze variant wordt de hele binnenstad een Blauwe zone van maximaal 1½ uur. Voor bewoners van de binnenstad is een ontheffing mogelijk. Hiermee wordt verwacht dat meer ruimte komt voor bewoners van de binnenstad om te parkeren in de buurt van hun woning.

Het college heeft het advies ontvangen en overgenomen. Het laat onderzoeken of deze variant Blauwe zone uitvoerbaar is, met specifieke aandacht voor:

- Handhaving;
- Bewegwijzering naar de parkeerplaatsen;
- Inrichting van de parkeerplaatsen;
- De spreiding van mindervalideparkeerplaatsen;
- De inrichting en spreiding van fietsstallingen;
- De afmetingen van de parkeervoorzieningen;
- Het totale parkeeraanbod in Rhenen-Stad;
- In- en uitstapplekken voor bezoekers.

Museumkwartier en verkeer

Met het voorstel van de Blauwe zone wil de werkgroep bezoekers en werknemers dwingen om te parkeren op de parkeerterreinen naast de binnenstad; de Paardenmarkt en de Buitennomme. Gezien de beperkte afstand tussen deze parkeerterreinen en het museum (minder dan 300 meter), en de aard van het bezoek is dit een acceptabele loopafstand. Bezoekers moeten wel voldoende gefaciliteerd moeten worden bij het vinden van een parkeerplaats. Ook moet het museum van daaruit makkelijk vindbaar zijn. Daarom houden het onderzoek, de verdere uitwerking en realisatie rekening met het volgende:

- Zijn er voldoende parkeerplaatsen op de Buitennomme en/of de Paardenmarkt voor bezoekers? Of is een extra langparkeerplaats aan de Loswal mogelijk en wenselijk?

- Voldoet de bewegwijzering naar de parkeerplaatsen zoals De Buitennomme en de Paardenmarkt voor bezoekend autoverkeer?
- Zijn in- en uitstaplekken aanwezig voor bezoekers van het museum en het Oude Raadhuis? En kan dit fungeren als laad- en losplek voor transport?
- Zijn voldoende mindervalide parkeerplaatsen in de directe nabijheid van het museum aanwezig?

Aanvullend zorgt het project Museumkwartier (en deels met de actualisatie bewegwijzering binnenstad) voor:

- De bewegwijzering vanaf parkeerlocaties en andere locaties naar het museumkwartier t.b.v. de vindbaarheid van het museum (w.o. de VVV en het Toeristische Overstappunt Het Rondeel) en het Oude Raadhuis.
- De aanwezigheid van een fietsstalling met oplaadpunt bij het museum.

Het haalbaarheidsonderzoek is momenteel gaande en wordt verder betrokken bij de uitvoering van plannen van de herinrichting van het winkelgebied.

4. MEERWAARDE MUSEUM

Overheden zijn vaak betrokken bij musea, bijvoorbeeld doordat het museumgebouw eigendom van de overheid is of omdat de overheid betrokken is bij het beheer, onderhoud en presentatie van de collectie. Deze overheidsbemoeyenis moet wel gerechtvaardigd zijn. Er moet een meerwaarde te benoemen zijn. Er moeten dingen zijn, die zonder steun van de overheid niet tot stand komen. In dit hoofdstuk staat de meerwaarde van een museum in het algemeen en die van museum Het Rondeel voor de gemeente Rhenen in het bijzonder centraal.

Museum Het Rondeel beheert, verzamelt en vertelt met zijn collectie het verhaal van Rhenen. Het maakt dat verhaal toegankelijk voor een brede doelgroep. De collectie van Het Rondeel bestaat uit betekenisvolle voorwerpen, die het Rhenense verhaal tot leven wekken. Het museum presenteert en beheert het culturele erfgoed van Rhenen.

Vaak zijn burgers oorspronkelijk begonnen met het verzamelen van waardevolle voorwerpen. Na verloop van tijd heeft de overheid musea als rentmeesters gevraagd de particuliere initiatieven over te nemen. Ook bij Het Rondeel is dit zo gegaan. Het Rondeel is ontstaan uit de Oudheidkamer Rhenen en Omstreken, die sinds 1907 voorwerpen uit de geschiedenis van Rhenen en omstreken verzamelde. In 1984 zijn de collecties van de Oudheidkamer en de gemeente Rhenen samengevoegd als eigendom van de gemeente Rhenen.

De museumstichting, de brancheorganisatie voor musea, beschrijft in haar publicatie “Meer dan waard” hoe vijf zogenoemde waarden, namelijk de collectiewaarde, educatiewaarde, belevingswaarde, economische waarde en de verbindende waarde de meerwaarde van een museum bepalen. Voor ieder museum is een of twee van die vijf waarden de belangrijkste. Op basis van die waarden bepaalt het museum vervolgens zijn profiel en kan het zich verder ontwikkelen en profileren. Hieronder staan de vijf waarden beschreven in de Rhenense situatie. De vijf waarden staan met elkaar in verbinding en zijn niet los van elkaar te zien.

De **collectiewaarde** is niet de financiële waarde van de collectie. Omdat Het Rondeel beschikt over unieke objecten die voor Rhenen onvervangbaar zijn, is een waardebeoordeling in financiële zin onmogelijk. De collectiewaarde zit echter in de unieke objecten. Deze objecten vormen samen het collectieve geheugen van Rhenen. De collectie van Museum Het Rondeel vormt een deelcollectie van de collectie Utrecht en de collectie Nederland.

Inwoners, die de collectie kennen, zijn trots op hun Rhenense geschiedenis. Niet alleen de afzonderlijke stukken uit de collectie, maar juist de samenhang tussen die objecten maakt het verhaal van Rhenen levendig en interessant voor bewoners en bezoekers van buiten Rhenen. De presentatie van de collectie binnen vier thema's zorgt voor focus en duidelijke invalshoeken. Ook voor bezoekers van buiten Rhenen is het verhaal op deze manier interessant, toegankelijk en beleefbaar. Wisseltentoonstellingen dragen bij aan de wens om bezoekers aan een museum te binden en te verleiden een terugkeer bezoek te ondernemen. Door die wisseltentoonstellingen kan het museum inspelen op actualiteiten en accentverschillen aan de vaste tentoonstelling toevoegen.

De **educatieve** waarde van het museum is belangrijk voor de jeugd. Het Rondeel en de historische vereniging hebben een goede relatie met het Rhenense basisonderwijs. Elk jaar ontvangt het museum honderden basisschoolleerlingen uit de gemeente Rhenen. Het museum biedt die leerlingen de kans om op een informele manier en op vrijwillige basis te leren over geschiedenis en eigen omgeving. Uit onderzoek blijkt dat wanneer kinderen op jonge leeftijd een positieve ervaring met het bezoeken van een museum hebben, zij op latere leeftijd, na hun dertigste, regelmatige museumbezoekers worden. Net als bij het organiseren van wisseltentoonstellingen heeft het

museum bij educatie de kans om aan te sluiten bij wat er actueel is of wat er in de klas besproken wordt. Een mooi voorbeeld hiervan is het project 75 jaar Slag om de Grebbeberg. Naast twee wisseltentoonstellingen heeft het museum samen met de historische vereniging Rhenen (HVOR) een scholenproject gedraaid, waarbij kinderen een rondleiding en presentatie in het museum kregen over de Slag om de Grebbeberg. Dat werd gekoppeld aan een project in de klas. Kinderen moesten informatie uit het museum en van internet halen om een werkstuk te maken over het onderwerp. Die combinatie heeft zeer goed gewerkt. De samenwerking die is ontstaan, benutten partijen nu ook voor andere onderwerpen. Het museum is ook de plek voor jongeren om een maatschappelijke stage te lopen. Een kwalitatief goed museum daagt jongeren hiertoe uit. Waarborgen van de toegankelijkheid van kunst en cultuur, waaronder het museum, is vanwege de educatieve waarde een belangrijke taak van de overheid.

De **belevingswaarde** bestaat uit het aanzetten van mensen tot kritisch nadenken door te identificeren en te reflecteren. Het Rondeel presenteert het verleden van Rhenen op dusdanige wijze dat het aansluit bij de behoeftes van het publiek: het prikkelt, daagt uit en zet aan tot nadenken. Dat kan zijn in rustige tentoonstellingen maar ook in dynamische presentaties waarbij diverse zintuigen geprikkeld worden, zoals in films, voorstellingen, geluidsopnames. Kennis over de wijze waarop de wereld om je heen tot stand gekomen is, maakt dat je op een andere wijze omgaat met het heden. Het zorgt voor meer begrip en respect. Een bezoek aan het museum zet mensen aan het denken.

De toeristische bezoekers bepalen vooral de **economische** waarde van een museum. Een kwalitatief goed museum draagt bij aan het toeristisch profiel van Rhenen. Zoals al vermeld in het beleidsplan recreatie en toerisme domineert in onze regio Utrechtse Heuvelrug, waarvan Rhenen deel uitmaakt, vooral de ingetogen aqua leefstijl. Zogenaemde aqua mensen hebben een brede interesse, zijn ruimdenkend en hebben een engagement. Ze zijn geïnteresseerd in cultuur en bezoeken graag culturele evenementen. Deze groep bestaat relatief vaker uit mensen waarvan de kinderen het huis uit zijn. Zij zijn geïnteresseerd in de maatschappij en zijn graag sportief bezig.

Naast aqua komt ook ondernemend paars en creatief/inspirerend rood relatief veel voor op de Utrechtse Heuvelrug. Dit zijn vaak hoger opgeleiden met een hoog inkomen. Paarse recreanten zijn net als aqua mensen gericht op cultuur of culturele evenementen. Zij zijn op zoek naar een bijzondere ervaring. Mensen uit de rode leefstijl zijn creatief en treden graag buiten de gebaande paden en zijn op zoek naar het onbekende. Zij zijn op zoek naar vernieuwende stromingen, moderne kunst en andere culturen. Een goed functionerend museum is een belangrijke toevoeging aan het recreatief en toeristisch profiel van de gemeente Rhenen, zeker gezien de doelgroep die Rhenen aantrekt.

Een museum draagt ook bij aan verbetering van de woonomgeving. De aanwezigheid van een kwalitatief goed museum maakt Rhenen interessanter als woongemeente, omdat het culturele profiel zo wordt versterkt. Mensen wonen graag in een gemeente waar een cultureel actief netwerk bestaat. Het museum kan voor dat netwerk een verbindende factor zijn, zie hiervoor ook de verbindende waarde van een museum hieronder. Het woon- en leefklimaat verbetert niet alleen in algemene zin voor de gemeente Rhenen, maar ook specifiek in de nabije omgeving van het museum. Het project museumkwartier zorgt ervoor dat beheer en onderhoud van monumenten (Het Rondeel en het Oude Raadhuis) voor de komende jaren gegarandeerd is. Ofwel door het museum in een van de gebouwen te projecteren of door een andere bestemming aan het gebouw te geven. Voor allebei de opties geldt de plicht om met respect voor de monumentale waarde te gebruiken. In elk geval staat straks geen gebouw meer leeg. Dat heeft een positief effect op de directe omgeving.

De aanwezigheid van een kwalitatief goed museum werkt bovendien statusverhogend. De buurt krijgt hierdoor (nog) meer klasse en kwaliteit. Mensen kunnen trots zijn op hun woonomgeving.

De **verbindende** waarde van museum Het Rondeel is groot. Cultuur verbindt mensen met verschillende achtergronden en zorgt voor wederzijds begrip. Het museum heeft daaruit volgend een maatschappelijke opgave, het brengt mensen samen, mensen met bijvoorbeeld een gemeenschappelijke interesse. Mensen vinden elkaar daar, worden verbonden en versterkt. Door de aanwezigheid van een museum wordt de sociale cohesie groter.

Volgens de nieuwe plannen betreft het museum straks zo'n 60 vrijwilligers bij de werkzaamheden. Wat hen bindt, is interesse in cultuur, in het museum, allen met verschillende achtergrond en beweegredenen en vanuit verschillende generaties. De vrijwilligers dragen het museum, zijn loyaal aan het museum, de bezoekers en de collectie. Vrijwilligers zijn de ambassadeurs van het museum. Zij zorgen vaak voor betere toegankelijkheid en gastheerschap binnen het museum. Bijna een derde van alle musea zijn afhankelijk van vrijwilligers. Het Rondeel is hierin geen uitzondering.

Naast het bieden van een plek aan veel betrokken vrijwilligers heeft het nieuwe Rondeel ook een rol in bredere verbanden.

Door de ontstaansgeschiedenis en natuurlijk overlap in onderwerpen en thema's zijn er van oudsher warme banden tussen de historische vereniging en het museum. Deze banden zijn waardevol en moeten worden behouden. Het huidige museum werkt daarnaast ook al samen met de Openbare Bibliotheek, Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht.

Het Rondeel bevindt zich in een prachtige wijk met bijzondere netwerkpartners. Op steenworp afstand bevindt zich een van de herkenbaarste iconen van Rhenen, de Cunerakerk met haar Cuneratoren. De kerk en toren zijn op zichzelf al een bezienswaardigheid. Naast de reguliere kerkdiensten, is de kerk een belangrijk cultureel podium in Rhenen. In Cunerakerk vindt bijvoorbeeld de concertreeks "Klassiek aan de Rijn" plaats. Dat maakt de verbinding tussen Cunerakerk en museum nog vanzelfsprekender. Door tastbare relaties te leggen tussen museum en kerk, bijvoorbeeld door verkoop van concertkaarten of programmaboekjes in het museum, ofwel bij de VVV te beleggen, wordt de verbinding voor bezoekers zichtbaar en werkt deze aan twee kanten versterkend.

Datzelfde geldt voor het Cuneragilde. Door haar torenbeklimmingen maakt het gilde de Cuneratoren tot een beleving. Naast torenbeklimmingen verzorgt het gilde ook rondleidingen in Rhenen. De gedachte is dat de VVV niet alleen de boekingen verzorgt, zoals de VVV dat nu ook doet, maar dat het museum de thuisbasis voor het Cuneragilde kan zijn en daarmee in het museum de ontmoeting van gids en groepen plaats vindt. Zo ontstaat kruisbestuiving en kunnen bezoekers verleid worden tot een terugkeerbezoek.

Het Cuneragilde verzorgt ook rondleidingen op de Grebbeberg, net als stichting De Greb. In het museum is vanzelfsprekend aandacht voor de Slag om de Grebbeberg. Door het gilde en wellicht stichting De Greb meer in verbinding te brengen met het museum en bijvoorbeeld een combinatie van een bezoek aan het museum en van daaruit een rondleiding aan te bieden aan de Grebbeberg, ontstaat een beweging van binnen naar buiten, die begint en eindigt in het museum. Die echte beleving trekt huidige toeristen aan.

De omgeving van Het Rondeel is al een openluchtmuseum op zich. De wederopbouwarchitectuur is ruimschoots vertegenwoordigd. Ook hier geldt dat waardevolle verbindingen tussen het museum en zijn omgeving te maken zijn. Door binnen meer aandacht te geven aan de bijzondere wederopbouwarchitectuur die zich buiten bevindt, krijgen de gebouwen meer waarde.

Van oudsher zijn kunstenaars goed vertegenwoordigd in Rhenen. Dit blijkt onder andere uit kunstroutes die in het verleden zijn geïnitieerd. Deze kunstroutes voeren langs de plaatsen waar kunstenaars hun beroep uitoefenden. Het nieuwe museum kan aanleiding zijn om ook hier verbindingen te leggen.

Uit bovenstaande valt te concluderen dat naast de educatieve waarde de verbindende waarde van museum Het Rondeel groot is. Door zich hierop te profileren, zal ook met name de economische waarde van het Rhenense museum stijgen. Een goed functionerend museum heeft voor Rhenen een onmisbare meerwaarde. Voor de verbindende waarde is een laagdrempelig en toegankelijk museum met multifunctionele ruimten en functies belangrijk. Het feit dat de VVV en het museum in een gebouw worden gesitueerd, draagt bij aan versterking van de verbindende waarde.

Profilering op de verbindende waarde betekent dat het plan meer behelst dan alleen situering van het museum. De verbindende waarde gaat ook over het koppelen van diverse organisaties aan elkaar om zo nog meer rendement te halen uit het beleid dat de gemeente Rhenen voert op het sociaal domein, cultuur en recreatie en toerisme.

5. DE VVV IN HET MUSEUM

Van oudsher, al zo'n 130 jaar, is de VVV een sterk en betrouwbaar merk voor iedereen die (toeristische) informatie zoekt over een stad, gebied of regio. In een veranderende samenleving met staan de drie kerntaken van de VVV nog steeds centraal. De invulling van deze kerntaken moet echter met de tijd mee.

Een specialisme van de VVV is **informatievoorziening**. Deze kerntaak is belangrijk, zeker ook vanwege de digitalisering. Een goede vindbare en toegankelijke website is onmisbaar en is de spil van alle marketing en promotieactiviteiten. In Rhenen neemt het Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) de website voor zijn rekening. De regionale website van het RBT promoot de bestemmingsregio Utrechtse Heuvelrug. Deze professioneel opgezette site heeft lokale landingspagina's, vanzelfsprekend ook van en voor Rhenen. Het RBT is voor zijn werkzaamheden afhankelijk van lokale informatie. In Rhenen krijgt het RBT vanuit de VVV en de Club van 10 de lokale informatie. De lokale VVV vult de evenementenagenda voor Rhenen. De VVV is ook lid van de Club van 10, waardoor korte lijntjes ontstaan, onder andere met cultuur. De samenwerking met het RBT vraagt een andere manier van werken van de VVV. De VVV zal meer naar buiten moeten treden om de informatievoorziening beter neer te kunnen zetten. Het veld moet zeker informatie brengen naar de VVV, maar de VVV zal ook informatie moeten gaan halen. Dit geldt ook voor het samenstellen van arrangementen. Er zullen vrijwilligers moeten zijn die als taak krijgen om samen met ondernemers vanuit verschillende invalshoeken bijvoorbeeld winkeliers, horeca en verblijfsrecreatie maar ook met culturele partijen lokale arrangementen te maken die van een bezoek aan Rhenen een beleving maken. Arrangementen ontstaan niet vanzelf. Iemand moet zich daarvoor verantwoordelijk voelen. Dit is bij uitstek een taak voor de VVV (vrijwilliger).

Vorig jaar ontving de VVV in Rhenen zo'n 6000 bezoekers. Een deel van deze bezoekers kan of wil niet mee met de digitale informatievoorziening. Daarvoor blijft een fysiek bezoekersadres, waar mondelinge en schriftelijke informatie beschikbaar is, onmisbaar. Maar ook voor mensen voor wie informatie overal en altijd toegankelijk is, blijft warme informatieoverdracht belangrijk. Antwoord op vragen als: "waar word ik het beste geholpen?" of "Ik heb met name een culturele interesse. Welke wandelroute is voor mij interessant?" vind je niet op het internet. Deze warme informatie vormt ook in tijden van 24/7 aanbod van informatie een meerwaarde. Van de VVV-medewerkers vraagt dit dus diepgaande kennis van wat er speelt in Rhenen naast de statische gegevens op internet. De medewerkers zullen ook op dit punt meer moeten gaan halen bij de partners in het veld. De VVV-medewerker zorgt voor de couleur locale en is zo een meerwaarde voor bezoeker en ondernemer.

Aanbod van bijvoorbeeld wandel-, fiets- en kanoroutes en arrangementen moet zowel op papier (offline) als digitaal (online) beschikbaar zijn. De komende jaren werken gemeente, RBT en de VVV samen om dit aanbod te verstevigen door bijvoorbeeld alle offline uitingen dezelfde huisstijl en uitstraling te geven en goed digitaal te ontsluiten.

Een tweede kerntaak is **marketing en promotie**. In Rhenen is gekozen voor een professionele marketingorganisatie die een toegevoegde waarde is binnen het lokale veld. De taak is belegd bij het RBT. Het toeristisch-recreatieve veld heeft in het RBT een partner die hen helpt om hun producten in de regio en daarbuiten te vermarkten. Het RBT beschikt over marketeers en online marketeers die niet alleen een goede web portal hebben ontwikkeld maar ook zorgen voor call-to-actions, partneracties, netwerkbijeenkomsten en gerichte marketing speerpunten (in 2016 bv. fietsen), waarvan juist de lokale destinaties, waaronder Rhenen, profiteren. Het RBT promoot de regio en dus Rhenen regionaal, provinciaal, landelijk en internationaal (dat laatste bijvoorbeeld bij

beurzen of via zakelijk toerisme). Samen met de Club van 10 ontwikkelt het RBT nieuwe toeristische producten, bijvoorbeeld in 2016 de Meimaand Fietsmaand in Rhenen.

De laatste kerntaak **gastheerschap** is bij uitstek een taak voor het lokale VVV-kantoor, maar de VVV staat niet alleen voor die taak. Een gastvrij Rhenen ontstaat door samenwerking met ondernemers, het culturele veld en anderen. Een eerste indruk is een blijvende. Een goed ontvangst in Rhenen is essentieel voor de verdere beleving van het bezoek aan Rhenen.

Het feit dat Het Rondeel als Toeristisch Overstap Punt (TOP) is bestempeld, draagt bij aan een gastvrij ontvangst. Door bewegwijzering worden bezoekers naar de TOP geleid. De TOP Het Rondeel is onderdeel van het provinciaal Recreatief Hoofdnetwerk. Met dit netwerk wil de provincie in 2020 een provinciaal dekkend geheel van recreatieve routes (varen, fietsen en wandelen) ontwikkelen. Een TOP is het beginpunt van een aantal routes. In Rhenen worden bezoekers ontvangen in het museum/bij de VVV. Ook wanneer het museum gesloten is, krijgen bezoekers buiten, op een zuil, informatie over de regio, over Rhenen en over de directe omgeving van de TOP. Op de zuil staan ook een aantal wandel- en fietsroutes met een verwijzing naar de VVV voor meer informatie. De informatie is dynamisch vanwege de verwijzing naar onder andere de VVV-site.

De combinatie van de VVV en het museum draagt bij aan een goed ontvangst van bezoeker en inwoner. De combinatie verbreedt het assortiment van beide organisaties.

De VVV beschikt niet alleen over offline en online informatie over routes, arrangementen en overnachtingsmogelijkheden, maar kan bijvoorbeeld ook direct verwijzen naar het Cuneragilde of publicaties naar aanleiding van museale tentoonstellingen. De kaarten voor concerten kunnen ter plekke worden gekocht, een rondleiding die start in het museum kan direct worden geboekt. De toerist die Rhenen bezoekt, is vaak geïnteresseerd in cultuur. Ontvangst van die bezoeker in het nieuwe museum, kan direct leiden tot een museumbezoek.

Goed en aantrekkelijk toeristisch aanbod en toegankelijke informatie verleidt een museumbezoeker op zijn beurt tot een bezoek aan andere recreatieve of toeristische voorzieningen of tot een terugkeerbezoek naar Rhenen. Beide organisaties profiteren van elkaars bezoekers, versterken elkaar en zijn samen minder kwetsbaar.

6. AANSTURING

Twee belangrijke uitgangspunten voor het nieuwe museum zijn verzelfstandiging en bemensing door vrijwilligers. Deze uitgangspunten zijn leidend voor het nu voorliggende raadsvoorstel.

Belangrijk voor de aansturing van het museum is de exploitatiestichting. Deze is momenteel al actief. De afgelopen tijd heeft de stichting veel tijd en energie gestoken in het schrijven van de Blauwdruk (bijlage 1A). De voorzitter is ook de kwartiermaker, die de ideeën voor het museum in Het Rondeel mede vorm heeft gegeven. Zodra de gemeenteraad een besluit heeft genomen over het museum, zit zijn taak erop. De stichting bestaat vooral uit mensen vanuit de historische vereniging. Dat is enorm waardevol gebleken. Echter, nu duidelijk is geworden dat het museum vanwege de grote verbindende waarde zich profileert als netwerkorganisatie, is het van belang ook bestuursleden uit andere geledingen aan te trekken. Bovendien staat het museum voor de opgave, vernieuwing tot stand te brengen onder andere door cultureel ondernemerschap te creëren en uit te bouwen. Deze ontwikkeling kan worden ondersteund door mensen uit diverse geledingen in het bestuur zitting te laten nemen. Het bestuur is en blijft een bestuur bestaande uit vrijwilligers. Het is kaderstellend voor de werkvloer, zorgt voor samenwerkingsovereenkomsten met de gemeente en anderen en onderhoud bijvoorbeeld contacten met de collectiestichting.

Het aansturen van een groot team van meer dan 60 vrijwilligers vanuit in elk geval twee organisaties vraagt om stevige aansturing. Vanwege onderstaande argumenten is het aanstellen van een betaalde kracht binnen een vrijwilligersmuseum noodzakelijk:

- Om de verbindende waarde daadwerkelijk meerwaarde te laten zijn, is sturing op bijvoorbeeld samenwerking en het opzetten van een relevant netwerk essentieel. Dat ontstaat niet vanzelf.
- Het huidige museum kan rekenen op veel vrijwilligers die voor een deel vanuit de historische vereniging komen. Zo'n 25 vrijwilligers zetten zich momenteel in voor het museum en voeren voornamelijk baliewerkzaamheden uit. De VVV draait eveneens op vrijwilligers. Momenteel werken 7 vrijwilligers voor de VVV. Zij zorgen voornamelijk voor het bemensen van de winkel en het bijhouden van de evenementenagenda. Voor een goed lopend museum zijn zo'n 60 vrijwilligers nodig. Dat heeft de exploitatiestichting uitgezocht, zie hiervoor de Blauwdruk in bijlage 1A. Museum en VVV moeten nieuwe vrijwilligers aantrekken en aan zich binden. Dit is niet alleen zo in de beginfase. Dit zal altijd een opdracht blijven.
- Het werken met vrijwilligers kent veel voordelen, zoals het binnenhalen van betrokkenheid, ervaring, draagvlak en draagkracht vanuit de samenleving. Vrijwilligers zijn de ambassadeurs van het museum. Het betekent echter ook een bepaalde kwetsbaarheid van de organisatie. Vrijwilligerswerk staat zeker niet gelijk aan vrijblijvendheid. De vrijwilligers doen het werk echter wel omdat ze interesse hebben, het leuk vinden, er tijd voor hebben of willen maken of omdat hun gezondheid dat toelaat. Als er in die factoren iets verandert, kunnen vrijwilligers plotseling deels of volledig uitvallen. Het is zaak om veranderingen bij vrijwilligers tijdig te signaleren en te zorgen voor voldoende achtervang. Het is belangrijk dat vrijwilligers hun werk leuk blijven vinden en zich gewaardeerd blijven voelen. Dit alles vraagt bepaalde competenties in aansturing. Aansturen van vrijwilligers is een vak apart.
- Het nieuwe museum is in elk geval de thuisbasis voor de VVV, het museum en de HVOR. De drie organisaties zullen goed en nauw moeten samenwerken om de beschreven synergie ook daadwerkelijk te behalen. Vanwege het feit dat het museum zich profileert op de

verbindende waarde en dus als een netwerkorganisatie, is samenwerking met andere organisaties ook belangrijk. De nieuwe opzet vraagt van museum en VVV een andere manier van werken. Samenwerken en netwerken ontstaan niet vanzelf. Het museum en de VVV zullen niet alleen meer vrijwilligers aan moeten trekken maar ook andersoortige. Zij zullen meer naar buiten moeten treden, contacten met de omgeving moeten maken. Het open houden van de winkel alleen is niet meer genoeg. Zonder aansturing op deze specifieke nieuwe manier van werken, komt dat niet van de grond. Als vervolgens netwerken, samenwerken en naar buiten treden niet goed ontwikkeld zijn, verliest het museum zijn meerwaarde voor de samenleving.

- Cultureel ondernemerschap: Een verzelfstandigd museum moet zich ondernemend opstellen om de exploitatie rond te krijgen. Een gemeentelijke subsidie alleen is een te magere basis om alle doelstellingen van het museum te behalen. Er moet daarom ook sprake zijn van eigen inkomsten. Daarbij kan gedacht worden aan de entreegelden van de bezoekers, bijdragen van sponsors en de vriendenvereniging. Maar ook de verkoop van boeken en souvenirs, inkomsten uit een museumcafé, verhuur van ruimtes, het organiseren van bijeenkomsten en het aanbieden van arrangementen zijn manieren om middelen te verwerven. Met strategische partners moet gezocht worden naar manieren om de inkomsten te vergroten. Deze cultureel ondernemende manier van werken vraagt veel aandacht van een bestuur. De ondersteuning van een coördinator die het overzicht houdt, de lijnen uitzet en het beleid uitvoert is essentieel.

Het inzetten van vrijwilligers voor de bemensing van het museum en de VVV is waardevol en een belangrijk uitgangspunt. De opgave die er vervolgens ligt op het terrein van aansturing en coördinatie is te groot om bij vrijwilligers neer te leggen.

7. SCENARIO'S

Na de zomer van 2014 bleek dat de horecaondernemer die in het Oude Raadhuis een horecabedrijf zou starten, zich terugtrok. Er was weinig draagvlak in de buurt voor een horecagelegenheid in het Oude Raadhuis. Een horeca ondernemer was niet te vinden. Daarom heeft de gemeente tussen januari en maart 2016 vier bijeenkomsten georganiseerd voor iedereen die geïnteresseerd is in de ontwikkeling van het Museumkwartier in de Benedenstad van Rhenen en specifiek over mogelijke invulling van het Oude Raadhuis. Het gemeentebestuur nodigde iedereen van harte uit om aan deze bijeenkomsten deel te nemen. Het bestuur wilde op een waarderende manier overleggen over de wijze waarop de rust, klasse en kwaliteit van het Museumkwartier kunnen worden behouden; een manier waarop de stad bovendien voldoende mensen trekt, zodat de bezienswaardigheden van Rhenen en de ondernemers kunnen blijven voortbestaan en floreren. De balans tussen prettig wonen en reuring in de benedenstad staat centraal.

Tijdens de eerste bijeenkomst op 18 januari 2016 heeft burgemeester Van der Pas de aanwezigen vier criteria meegegeven waaraan de ideeën voor ontwikkeling van het Museumkwartier moeten voldoen:

1. Het is financieel van belang dat de exploitatie van het Oude raadhuis voldoende middelen opbrengt ten behoeve van het museum;
2. Het museumbestuur is gevraagd met een plan te komen en van dit plan gaan we uit (bijlage 1A);
3. In het Oude Raadhuis moet de mogelijkheid blijven bestaan om er te kunnen trouwen;
4. De nieuwe bestemming van het Oude Raadhuis past binnen de benedenstad; klasse, kwaliteit en een zekere rust zijn leidend. We zullen hiervoor ook te rade gaan bij Boei. Zij zijn een expert op het gebied van het op de markt brengen van monumentale panden. Deze expert kan een keer aanschuiven tijdens een van de volgende drie bijeenkomsten.

Het advies van omwonenden en andere geïnteresseerden gaat in op de vraag welke nieuwe functies zij zien voor het Oude Raadhuis en bestaat uit vijf scenario's. Deze zijn opgenomen in bijlage 1B. De vijf scenario's zijn:

1. Museum, VVV en dag horeca in het Oude Raadhuis en woningen in Het Rondeel;
2. Een stijkamer in het Oude Raadhuis als aanvulling op het museum in Het Rondeel;
3. Museum, VVV en dag horeca volgens het plan van de exploitatiestichting in Het Rondeel en het Oude Raadhuis van de hand doen. Als dit niet mogelijk blijkt, dan het Oude Raadhuis als multicultureel centrum met cultureel/recreatieve functies;
4. Museum, VVV en dag horeca in Het Rondeel, de trouwzaal behouden en boven in het pand appartementen;
5. In het Oude Raadhuis dag horeca, appartementen, en de trouwzaal behouden. Woningen in Het Rondeel en een pop-up museum.

Tijdens het proces bleek dat aanwezigen ook graag wilden kijken naar de mogelijkheid om in het Oude Raadhuis het museum te vestigen. Daarom is bovenstaand criteria 2, waarbij het museum in Het Rondeel blijft, losgelaten.

Zoals al vermeld, in de benedenstad is het zoeken naar de balans tussen prettig wonen en reuring actueel. In 2014 was er voor horeca in het Oude Raadhuis gekozen vanwege de nodige reuring die de aanwezigheid van horeca kan bewerkstelligen. Reuring kan echter ook op andere manieren ontstaan. Door het museum als verbindende factor te positioneren, vinden diverse organisaties en

groepen mensen elkaar in en rondom het museum. Bovendien is het van belang om logische wandel- en fietsroutes te creëren. Dit kan vanaf de diverse parkeerplaatsen naar het museum, maar ook vanaf de passantenhaven en het voet- en fietsveer. Het museum en de VVV zijn zo het ontvangstpunt van Rhenen en het Toeristisch Overstap Punt (TOP), begin en eindpunt van diverse routes.

De dag horeca in het museum hoeft geen nieuwe concurrentie te zijn met de al bestaande horeca. Het kan zijn dat er een horecaondernemer opstaat die in het museum een satelliet vestiging begint of via catering de dag horeca bevoorraadt.

Toetsing

Om de vijf scenario's te kunnen toetsen, heeft de gemeente advies gevraagd aan Boei, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (bijlage 1C) en aan de coördinator van het museum (bijlage 1D).

Grofweg zijn er twee scenario's te onderscheiden die overblijven, omdat de scenario's soms elkaar overlappen. Scenario's twee en vijf vallen al af. Bij nummer twee wordt het Oude Raadhuis een verlengstuk van het museum. Om stijlkamers in het Oude Raadhuis in te kunnen richten, zou inboedel aangeschaft moeten worden of in bruikleen verkregen, want er is momenteel geen collectie aanwezig waarmee het pand ingericht kan worden. Slechts een klein en select publiek is geïnteresseerd in de traditionele statische stijlkamers. En stijlkamer zijn over het algemeen niet uniek, in die zin dat ze verplaatsbaar zijn naar andere gemeentes.

In scenario nummer vijf is er geen fysiek museum meer. Deze optie voldoet niet aan het uitgangspunt van een verzelfstandigd vrijwilligersmuseum.

De overgebleven scenario's zijn onder te verdelen in:

1. Museum, VVV en daghoreca in Het Rondeel en het Oude Raadhuis afstoten voor woningbouw
2. Museum, VVV en daghoreca in het Oude Raadhuis en Het Rondeel en het Rode Kruisgebouw afstoten voor woningbouw.

De quickscan van Boei Scenario laat zien dat scenario twee financieel gezien het meest gunstigste scenario is.

Voor de gemeente is het belangrijk om vanuit de inhoudelijke kaders die de gemeenteraad heeft gesteld, te bekijken of het vestigen van het museum in een van de twee gebouwen mogelijk is. Een belangrijk kader is "van collectie naar connectie". De interessante collectie moet meer in contact komen met de doelgroepen. Het museum moet meer van buiten naar binnen denken en van binnen naar buiten handelen. Vanuit deze inhoud ontstaan de volgende criteria:

- De nadruk op bijzondere verhalen en objecten, verteld vanuit vier thema's
- Aansprekende presentaties, permanent en tijdelijk
- Presentaties op kinderniveau (Klokhuisniveau), doe- en beleefactiviteiten
- Lesstof vervangend educatief aanbod
- Goede communicatie, gericht op de doelgroepen, dus ook op kinderen

Daarnaast is een verzelfstandigd vrijwilligersmuseum een belangrijk vastgesteld kader, evenals het huisvesten van de VVV in het museum. Vanuit deze overkoepelende notitie blijkt dat de verbindende waarde van het museum groot is. Het profileren op de verbindende waarde van het museum is ook een belangrijk criterium.

Plan exploitatiestichting: museum, VVV, dag horeca in Het Rondeel

Negen maanden heeft de exploitatiestichting gewerkt aan een plan dat uitgaat van het realiseren van museum, VVV en dag horeca in het huidige pand van museum Het Rondeel. Het plan behelst ook het gebouw van het Rode Kruis. De stichting heeft de uitgangspunten van "Van collectie naar connectie" gehanteerd als uitgangspunten. Voor de stichting zijn toegankelijkheid en zichtlijnen belangrijke aandachtspunten. Daarom hebben zij het museum vooral op de begane grond geprojecteerd en alle hoogteverschillen overbrugd. Door een glazen overkapping benut de stichting ook de buitenruimte maximaal. De collectie die niet in het museum gepresenteerd wordt, kan in het museum zelf opgeslagen worden. Er is een ruimte die multifunctioneel gebruik toelaat en de historische vereniging heeft een eigen ruimte. Het museum heeft in dit plan 790m² tot zijn beschikking. Het huidige gebouw Het Rondeel heeft 410 m².

In dit plan krijgt de collectie maximale aandacht en ruimte. De bouwkosten van deze maximale variant komen op 810.000 euro. Er komen nog wel kosten bij, bijvoorbeeld plankosten vanuit de gemeente. De stichting gaat ervan uit dat zij de exploitatie op termijn rond krijgt zonder een gemeentelijke subsidie. Dat is een positieve boodschap. Een businesscase ontbreekt echter. Daarom gaat de gemeente uit van een jaarlijks benodigde subsidie. Cultureel ondernemerschap juicht de gemeente vanzelfsprekend wel toe.

Dit plan betreft het Rode Kruis gebouw bij het museum. Voor het Rode Kruis en andere vrijwilligers die gebruik maken van dat gebouw moet de gemeente een nieuw onderkomen vinden. Het Rode Kruis is op de hoogte van deze mogelijkheid.

In haar plan gaat de stichting ervan uit met het nieuwe museum 10.000 bezoekers te trekken waarvan 1500 basisschoolleerlingen. Als er van elke school 1 à 2 klassen per jaar komen, is dat een prima resultaat. 300 leerlingen per jaar is dan ook een reële inschatting. Het huidige bezoekersaantal 2000 bezoekers per jaar. Uitbouw naar 3000-4000 bezoekers na vernieuwing van het museum is reëel. Dat kan zeker na een aantal jaar oplopen naar 6000 tot 8000 bezoekers.

Museum, VVV, dag horeca, trouwfunctie in het Oude Raadhuis

Het scenario waarbij het museum in het Oude Raadhuis komt, is minder specifiek onderbouwd. Het Oude Raadhuis heeft veel sfeer en is de moeite van het bezoeken meer dan waard. De belevingswaarde voor de bezoekers in dit gebouw is groot. Wat betreft inhoudelijke criteria is het Oude Raadhuis dan ook een geschikt gebouw om een museum in te huisvesten. Ieder pand is museaal geschikt te maken, ook het Oude Raadhuis. Het klimaat in de tentoonstellingsruimtes kan door (glazen) deuren, UV werend folie/glas en klimaatinstallaties geoptimaliseerd worden waardoor de collectie veilig tentoongesteld kan worden. Door de lift is het ook voor mensen die slecht ter been zijn toegankelijk.

Het is echter de vraag of er qua vierkante meters voldoende ruimte in het pand zit om aan alle eisen te voldoen. Zie hiervoor bijlage 1F, de plannen van eisen. Multifunctioneel en slim gebruik van ruimtes is bij dit scenario noodzakelijk. Bovendien is het vandaag de dag zeker niet ongebruikelijk om in de stad plekken te creëren (bijvoorbeeld in de Cunerakerk) waar delen van de collectie zichtbaar worden. Het meer naar buiten handelen komt dan tot zijn recht. Op die manier wordt een bezoek aan Rhenen een beleving. Het idee van een dynamisch museum uit scenario vijf krijgt zo een plek in combinatie met een verbindend museum in het Oude Raadhuis. Vanwege de grote verbindende waarde van het museum in Rhenen is de collectie alleen niet de enige drager van het museum. Doordat het museum een verbindende factor tussen de beleidsvelden sociaal domein, cultuur en recreatie en toerisme is, is de collectie belangrijk maar zeker niet het enige component van het museum.

In dit scenario moet de gemeente wellicht een oplossing vinden voor het onderkomen van de historische vereniging. Dat zal in overleg met de gemeentelijke vastgoedspecialist en vanzelfsprekend de historische vereniging gebeuren. Voor de collectie die niet getoond wordt in het museum, zal de gemeente een apart depot moeten vinden. Momenteel is een deel van de collectie in het Huis van de Gemeente opgeslagen.

8. FINANCIËN

Naar aanleiding van het voorgaande zijn de 1^e en 3^e scenario's verder uiteengezet en vergeleken in een indicatieve exploitatiebegroting. De onderstaande exploitatieoverzichten geven een weergave van de gemeentelijke jaarlasten binnen het Museumkwartier over de periode 2016-2019 voor:

- de huidige situatie
- scenario 1 (museum in Oude Raadhuis en afstoten van Het Rondeel en Rode Kruisgebouw)
- scenario 3 (afstoten van Oude Raadhuis en museum in Het Rondeel en Rode Kruisgebouw)

In beide scenario's wordt uitgegaan van een vernieuwd museum voor het toeristisch seizoen van 2018 en verkoop van het andere gebouw halverwege 2018. Daardoor vindt halverwege 2018 een grote verschuiving plaats van exploitatielasten en investeringen. Vanaf 2019 zijn alle bezuinigingen en investeringen geheel voltooid. De jaarlasten blijven vanaf dat moment in zeker mate constant.

Exploitatiebegroting

A. Indicatieve exploitatiebegroting van de huidige situatie

	2016	2017	2018	2019
Het Rondeel				
Lopende exploitatie	Exploitatielasten gebouw			
	Exploitatielasten gebouw excl. uren en kapitaallasten			
	24.016	24.016	24.016	24.016
	Uren openbare werken tbv jaarlijks onderhoud			
	13.378	13.378	13.378	13.378
	Museum exploitatie			
	Museum exploitatie (incl. verrekening inkomsten)			
	16.175	16.175	16.175	16.175
	Personeelkosten museum			
	277.749	281.844	286.072	290.438
Opbrengsten	Huuropbrengsten HVOR			
	-4.500	-4.500	-4.500	-4.500
	TOTAAL MUSEUM (A)	326.818	330.913	335.141
				339.507
Rode Kruis				
Opbrengsten	Huuropbrengsten Rode Kruis			
	-781	-781	-781	-781
	TOTAAL RODE KRUIS (B)	-781	-781	-781
Oude Raadhuis				
Lopende exploitatie	Exploitatielasten gebouw			
	Exploitatielasten gebouw			
	28.406	28.406	28.406	28.406
	Uren openbare werken			
	10.027	10.027	10.027	10.027
	Kapitaallasten lopende investeringen			
	4.118	3.978	3.839	3.699
	TOTAAL OUDE RAADHUIS (C)	42.551	42.411	42.272
				42.132
Overige lasten				
	TOTAAL FRICTIEKOSTEN - structureel nadelig (D)			
	0	0	0	0
	EIND-TOTAAL (A+B+C+D)	368.588	372.543	376.632
				380.858
	Het Rondeel	326.818	330.913	335.141
	Rode Kruis	-781	-781	-781
	Oude Raadhuis	42.551	42.411	42.272
				42.132

De exploitatie van het Museumkwartier is uiteengezet in de drie gebouwen: het Rondeel, het Rode Kruisgebouw, en het Oude Raadhuis. Voor elk van de panden worden de exploitatielasten en huuropbrengsten weergegeven. In de huidige situatie zit de museumorganisatie in het Rondeel. De exploitatielasten van het museum zijn bij dit gebouw opgenomen.

Kanttekeningen

- In de huidige begroting (A.) is voor het museum geen rekening gehouden met de afschrijving van de inventaris. Doorgaans wordt uitgegaan dat de inventaris elke 10 jaar vervangen moet worden. Gezien de levensduur van de huidige inventaris in het museum zal bij voortzetting in de bestaande vorm ook een nieuwe investering moeten worden gedaan.
- De voorbereidingskosten die vanaf 2014 zijn gemaakt in het kader van de verzelfstandiging worden gedekt uit de besparing van de exploitatielasten. Indien geen bezuiniging plaatsvindt en de huidige situatie wordt doorgezet zullen de historische plankosten alsnog ten lasten komen van de huidige exploitatie. Hiermee wordt de jaarlijkse exploitatielast verhoogd met ca. €7.500,-.

B. Indicatieve exploitatiebegroting van scenario 1

Het Rondeel		2016	2017	2018	2019
Lopende exploitatie	Exploitatielasten gebouw				
	Exploitatielasten gebouw excl. uren en kapitaallasten	24.016	24.016	12.008	0
	Uren openbare werken tbv jaarlijks onderhoud	13.378	13.378	6.689	0
	Museum exploitatie				
	Museum exploitatie (incl. verrekening inkomsten)	16.175	16.175	8.088	0
	Personeelkosten museum	277.749	281.844	143.036	0
Opbrengsten	Huuropbrengsten HVOR	-4.500	-4.500	-2.250	0
	TOTAAL MUSEUM (A)	326.818	330.913	167.571	0
Rode Kruis					
Opbrengsten	Huuropbrengsten Rode Kruis	-781	-781	-781	-781
	TOTAAL RODE KRUIS (B)	-781	-781	-781	-781
Oude Raadhuis					
Lopende exploitatie	Exploitatielasten gebouw				
	Exploitatielasten gebouw	28.406	28.406	17.684	6.962
	Uren openbare werken	10.027	10.027	10.027	10.027
	Kapitaallasten lopende investeringen	4.118	3.978	3.839	3.699
	Subsidie gemeente aan st. museum voor exploitatielasten gebouw	0	0	10.722	21.444
	Museum exploitatie				
	Subsidie gemeente aan st. collectie	0	0	2.331	4.661
	Subsidie gemeente aan museum				
	- museumexploitatie excl. personeelskosten	0	0	9.355	18.710
	- personeel (0,73 fte)	0	0	29.121	58.242
Opbrengsten	Huuropbrengsten HVOR	0	0	-2.250	-4.500
	TOTAAL OUDE RAADHUIS (C)	42.551	42.411	80.828	119.245
Overige lasten					
	Frictiekosten overhead museumpersoneel	0	0	75.875	151.749
	Frictiekosten uren openbare werken	0	0	6.689	13.378
	TOTAAL FRICTIEKOSTEN - structureel nadelig (D)	0	0	82.564	165.127
	EIND-TOTAAL (A+B+C+D)	368.588	372.543	330.182	283.591
	Het Rondeel	326.818	330.913	167.571	0
	Rode Kruis	-780,5	-780,5	-780,5	-780,5
	Oude Raadhuis	42.551	42.411	80.828	119.245

C. Indicatieve exploitatiebegroting van scenario 3

Het Rondeel		2016	2017	2018	2019
Lopende exploitatie	Exploitatielasten gebouw				
	Exploitatielasten gebouw excl. uren en kapitaallasten	24.016	24.016	15.784	7.552
	Uren openbare werken tbv jaarlijks onderhoud	13.378	13.378	13.378	13.378
	Subsidie gemeente aan st. museum voor exploitatielasten gebouw	0	0	8.232	16.464
	Museum exploitatie				
	Museum exploitatie (incl. verrekening inkomsten)	16.175	16.175	8.088	0
	Personeelkosten museum	277.749	281.844	143.036	0
	Subsidie gemeente aan st. collectie	0	0	2.331	4.661
	Subsidie gemeente aan museum				
	- museumexploitatie excl. personeelskosten	0	0	9.355	18.710
	- personeel (0,73 fte)	0	0	28.199	58.242
Opbrengsten	Huuropbrengsten HVOR	-4.500	-4.500	-4.500	-4.500
	TOTAAL MUSEUM (A)	326.818	330.913	223.902	114.507
Rode Kruis					
Opbrengsten	Huuropbrengsten Rode Kruis	-781	-781	-781	-781
	TOTAAL RODE KRUIS (B)	-781	-781	-781	-781
Oude Raadhuis					
Lopende exploitatie	Exploitatielasten gebouw				
	Exploitatielasten gebouw	28.406	28.406	14.203	0
	Uren openbare werken	10.027	10.027	5.014	0
	Kapitaallasten lopende investeringen	4.118	3.978	16.050	0
	TOTAAL OUDE RAADHUIS (C)	42.551	42.411	35.266	0
Overige lasten					
	Frictiekosten overhead museumpersoneel	0	0	75.875	151.749
	Frictiekosten uren openbare werken	0	0	5.014	10.027
	TOTAAL FRICTIEKOSTEN - structureel nadelig (D)	0	0	80.888	161.776
	EIND-TOTAAL (A+B+C+D)	368.588	372.543	339.276	275.503
	Het Rondeel	326.818	330.913	223.902	114.507
	Rode Kruis	-780,5	-780,5	-780,5	-780,5
	Oude Raadhuis	42.551	42.411	35.266	0

Vernieuwing en verzelfstandiging museum

Bij scenario 1 verhuist het museum van Het Rondeel naar het Oude Raadhuis en bij scenario 3 blijft het museum onderdeel van het Rondeel.

De exploitatielasten van het gebouw waar het museum huist verschuift na de verbouwing (halverwege 2018) voor een deel naar een subsidie aan de exploitatiestichting. Met uitzondering van grootonderhoud aan de buitenschil en het onderhoud van de installaties, is de stichting verantwoordelijk voor het gebouw. De exploitatielasten voor de museumorganisatie zijn omgezet naar een gemeentelijke subsidie aan de collectiestichting en exploitatiestichting.

Door de verzelfstandiging van het museum vervallen de personeelslasten. Hiervoor komt een subsidie voor een coördinator (0,73fte) terug. De overheadkosten die onderdeel zijn van de huidige personeelslasten komen op moment van verzelfstandiging te vervallen uit de exploitatiebegroting van het museum. De overheaduren vallen echter terug naar de gemeentelijke organisatie. Om die reden is de overhead opgenomen onder overige lasten als frictiekosten.

Afstoting resterend deel Museumkwartier

Vanaf halverwege 2018 wordt het resterende deel van het Museumkwartier verkocht. Voor scenario 1 is dat het Rondeel en het Rode Kruisgebouw en voor scenario 3 het Oude Raadhuis. De exploitatielasten en de onderhoudsuren voor het af te stoten pand komen vanaf dit moment te vervallen uit de exploitatiebegroting. De onderhoudsuren vallen echter terug naar de gemeentelijke organisatie. Net als bij de overhead van het museum, zijn de onderhoudsuren opgenomen onder overige lasten als frictiekosten.

Investerings

In onderstaande tabellen (D en E) wordt een overzicht gegeven van de diverse investeringen en de investeringslasten berekend. In beide scenario's zal het Rode Kruis uit het Museumkwartier vertrekken. In de investeringen wordt rekening gehouden met een budget voor het vinden van nieuw onderdak voor het Rode Kruis.

De gemeente draagt €55.000,- bij aan de inrichting van het vernieuwde museum. Dit wordt aangevuld met een subsidie van 1 ton vanuit de provincie. De exploitatiestichting zal na toekenning van een museumstatus fondsen werven om ook tot 1 ton aan financiering te komen. Bij het lager uitvallen van de fondsenwerving zullen concessies worden gedaan aan de inrichting.

Voor de aanleg van de openbare ruimte kan de gemeente tot 1 september aanspraak doen op een provinciale cofinanciering vanuit het programma van de Toeristische Overstapplaatsen. De provincie draagt een bedrag van 10.000,- bij aan aanpassingen in de openbare ruimte.

De verbouwingsinvestering wordt ingezet ten behoeve van de casco restauratie, de verhuizing van het museum, leges, en planuitwerking. De verbouwingsinvestering van scenario 1 bevatten nog een groot aantal onzekerheden. Een elementbegroting voor het museum in het Oude Raadhuis wordt uitgewerkt en voor de raadsbehandeling van 14 juni toegevoegd als extra onderbouw.

De plankosten bestaan uit onderzoekskosten (asbest en historisch bouwonderzoek), ontwerpkosten inrichting, ambtelijke uren, planuitwerking en historische plankosten. Bij het beschikbaar stellen van de voorbereidingskrediet in juni 2014 is aangegeven dat bij de aanvraag van de projectinvestering ook de dekking van de voorbereidingskredieten zal worden meegenomen. Deze zijn verwerkt in deze investering.

D. Investeringsplanning van scenario 1

	Totaal	2016	2017	2018	2019
Benodigde investeringen					
2. Rode Kruis					
2.1 Verplaatsing	50.000		50.000		
3. Oude Raadhuis					
3.1. Inventaris (incl. BTW)	55.000			55.000	
3.2. Bouwkundig (incl. BTW)	575.000			575.000	
3.3. Aanleg openbare ruimte (excl. BTW)	26.000	26.000			
3.4. Plankosten (incl. BTW)	440.000			440.000	
TOTAAL OUDE RAADHUIS	1.096.000	26.000		1.070.000	
Investeringslasten					
2. Rode Kruis					
2.1.1. Afschrijving bouwkundig (40 jr.)				1.250	1.250
2.1.2. Rente bouwkundig (2%)				1.000	975
TOTAAL OUDE RAADHUIS				2.250	2.225
3. Oude Raadhuis					
3.1. Inventaris					
3.1.1. Afschrijving inventaris (10 jr.)					5.500
3.1.2. Rente inventaris (2%)					1.100
3.2. Bouwkundig					
3.2.1. Afschrijving bouwkundig (40 jr.)					14.375
3.2.2. Rente bouwkundig (2%)					11.500
3.3. Aanleg openbare ruimte					
3.3.1. Afschrijving openbare ruimte (40 jr.)			650	650	650
3.3.2. Rente openbare ruimte (2%)			520	507	494
3.4. Plankosten (incl. historisch)					
3.4.1. Afschrijving plankosten (40 jr.)					11.000
3.4.2. Rente plankosten (2%)					8.800
TOTAAL OUDE RAADHUIS			1.170	1.157	53.419
INVESTERINGSLASTEN RK, OR			1.170	3.407	55.644

E. Investeringsplanning van scenario 3

	Totaal	2016	2017	2018	2019
Benodigde investeringen					
1. Het Rondeel					
3.1. Inventaris (incl. BTW)	55.000			55.000	
3.2. Bouwkundig (incl. BTW)	1.155.000			1.155.000	
3.3. Aanleg openbare ruimte (excl. BTW)	26.000	26.000			
3.4. Plankosten (incl. BTW)	440.000			440.000	
Totaal Het Rondeel	1.676.000	26.000		1.650.000	
2. Rode Kruis					
2.1 Verplaatsing	50.000		50.000		
Investeringslasten					
1. Het Rondeel					
1.1. Inventaris					
1.1.1. Afschrijving inventaris (10 jr.)					5.500
1.1.2. Rente inventaris (2%)					1.100
1.2. Bouwkundig					
1.2.1. Afschrijving bouwkundig (40 jr.)					28.875
1.2.2. Rente bouwkundig (2%)					23.100
1.3. Aanleg openbare ruimte					
1.3.1. Afschrijving openbare ruimte (40 jr.)			650	650	650
1.3.2. Rente openbare ruimte (2%)			520	507	494
1.4. Plankosten (incl. historisch)					
1.4.1. Afschrijving plankosten (40 jr.)					11.000
1.4.2. Rente plankosten (2%)					8.800
Totale kapitaallasten Het Rondeel			1.170	1.157	79.519
2. Rode Kruis					
2.1.1. Afschrijving bouwkundig (40 jr.)				1.250	1.250
2.1.2. Rente bouwkundig (2%)				1.000	975
Totale kapitaallasten Rode Kruis				2.250	2.225
INVESTERINGSLASTEN RD, RK			1.170	3.407	81.744

Bij de verzelfstandiging van het museum wordt het gemeentelijke deel van de museumcollectie overgedragen aan de collectiestichting. De collectie is een stil vermogen van de gemeente en bestaat uit objecten die zich moeilijk of niet in financiële waarde laten uitdrukken. Om die reden wordt dit bezit niet meegenomen in deze begroting.

Projectresultaat

De onderstaande tabellen (F en G) geven een samenvatting van de lasten binnen het project en bieden overzicht van het projectresultaat.

F. Projectresultaat van scenario 1

	2016	2017	2018	2019
1. Exploitatie Museumkwartier				
1a. Exploitatielasten oud	368.588	372.543	376.632	380.858
1b. Exploitatielasten nieuw	368.588	372.543	330.182	283.591
Totale exploitatielasten	0	0	-46.450	-97.267
2. Investeringslasten Museumkwartier				
2a. Investeringslasten nieuw	0	1.170	3.407	55.644
Totale investeringslasten	0	1.170	3.407	55.644
Subtotaal 1+2	0	1.170	-43.043	-41.623
3. Aanpassing in structureel budget				
3a. Structurele exploitatiebudget vervalt	0	-15.000	-15.000	-15.000
Totale dekking	0	-15.000	-15.000	-15.000
Projectresultaat 1+2+3	0	-13.830	-58.043	-56.623

* negatieve bedragen zijn financiële voordelen

G. Projectresultaat van scenario 3

	2016	2017	2018	2019
1. Exploitatie Museumkwartier				
1a. Exploitatielasten oud	368.588	372.543	376.632	380.858
1b. Exploitatielasten nieuw	368.588	372.543	339.276	275.503
Totale exploitatielasten	0	0	-37.357	-105.356
2. Investeringslasten Museumkwartier				
2a. Investeringslasten nieuw	0	1.170	3.407	81.744
Totale investeringslasten	0	1.170	3.407	81.744
Subtotaal 1+2	0	1.170	-33.950	-23.612
3. Aanpassing in structureel budget				
3a. Structurele exploitatiebudget vervalt	0	-15.000	-15.000	-15.000
Totale dekking	0	-15.000	-15.000	-15.000
Projectresultaat 1+2+3	0	-13.830	-48.950	-38.612

* negatieve bedragen zijn financiële voordelen

De opbrengstverwachting voor de afstoting van het Rondeel en het Rode Kruis tegenover afstoting van het Oude Raadhuis verschilt slecht in beperkte mate. In beide scenario's zijn de verwachte inkomsten uit afstoting echter onzeker. Nader onderzoek is nodig naar de haalbaarheid en opbrengstpotentie van de verkoop.

Het verschil tussen de twee scenario's wordt mede veroorzaakt door de bouwkundige investering in het museum. Waarbij scenario 1 uitgaat van inpassing in het Oude Raadhuis en een compact museum, gaat scenario 3 uit van een maximum variant met hogere ambitie. Door de uiteenlopende investeringen verschillen de jaarlijkse lasten €26.000 tussen de 2 scenario's. De uiteenlopende

incidentele inkomsten uit afstoting en het vervallen van de exploitatielasten hebben slechts zeer beperkt invloed op het verschil tussen de scenario's.

In **scenario 1** ontstaat een structureel voordeel vanaf 2019 door:

1	het gedeeltelijk vervallen van personele lasten;	€ 73.000
2	het vervallen van de exploitatielasten van het Rondeel	€ 24.000 +
		€ 97.000

Hiertegenover staan extra investeringslasten van € 55.000. Het museum heeft daarnaast een structureel exploitatiebudget voor het project van €15.000. Deze wordt met de verzelfstandiging beëindigd. Daarmee wordt een voordeel behaalt van €57.000, waarmee de bezuiniging van €60.000 nagenoeg is gerealiseerd.

In **scenario 3** ontstaat een structureel voordeel vanaf 2019 door:

1	het gedeeltelijk vervallen van personele lasten;	€ 73.000
2	het vervallen van de exploitatielasten van het Rondeel	€ 32.000 +
		€ 105.000

Hiertegenover staan extra investeringslasten van € 82.000. Het museum heeft daarnaast een structureel exploitatiebudget voor het project van €15.000. Deze wordt met de verzelfstandiging beëindigd. Daarmee wordt een voordeel behaalt van €57.000, waarmee de bezuiniging van €60.000 niet wordt behaald.

De raad heeft een taakstellende bezuiniging opgelegd van 60.000 per 2017. Het projectresultaat laat zien dat de bezuiniging niet in 2017 gehaald wordt, maar voor scenario 1 wel vanaf 2018. Tegenover de niet gerealiseerde bezuiniging in 2017 staat de incidentele opbrengst voor de verkoop van het Rondeel en Rode Kruisgebouw. Deze opbrengsten zijn verder in de financiële berekening buiten beschouwing gelaten. De inkomsten hiervan worden in 2018 verwacht en zullen toegevoegd worden aan de algemene reserve.

Extra dekking in begroting 2016

In de begroting van 2016 waren de lasten van een oude vervangingsinvestering in het Oude Raadhuis opgenomen. De lasten zouden betrokken worden bij de investering van het project. Gelet op het huidige projectresultaat lijken deze middelen niet nodig te zijn. Echter met het oog op de fiscale onzekerheden rond het project in combinatie met de ruwe aannames uit de berekeningen van BOEi wordt voorgesteld om de beschikbare kapitaallasten hiervan achter de hand te houden. Het moment dat deze middelen ingezet moet worden zal de raad hierover worden geïnformeerd.